

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Vtrum debeat vel possit dari Viaticum illi qui eadem die ex deuotione
communicauerat?
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

licet illa auditio Missæ non conferat ad finem ab Ecclesia intentum.

45
Instabü.

Dices, hinc sequi, quod communio illa conferat suum effectum, postea ablato obice, contra id, quod diximus supra in tract. de sacramentis in communi disp. 9. sect. 6. Sequela probatur, quia ideo de Extrema vnctione & aliis diximus, dare suum effectum, ablato obice, quia non debent repeti: ergo si communio non debet repeti, nec dari iterum viaticum, manebit agrotus absque effectu illius sacramenti magis sibi necessario, quam effectu Extreme vnctionis.

Respondetur.

Respondetur, ex ibi dictis constare differentiam: nam Extrema vnctio, & alia sacramenta non sunt ex sua institutione reiterabilia: at vero Eucharistia ex sua institutione est reiterabilis, non solum die sequenti, sed eadem die, & hora: nam licet Ecclesia id prohibuerit eadem die, & licet prohibuerit communionem absque ieiunio iterum sumi die sequenti, hæc tamen non sunt ex institutione ipsius sacramenti; atque ideo ex sua institutione non debuit habere collationem sui effectus ablato obice, sicut alia sacramenta.

46
Tunc non obligat hoc præceptum ad sumendam iterum Eucharistiam.

Hinc constat primo à fortiori, non obligare hoc præceptum ad sumendam iterum Eucharistiam si sumpto semel viatico, postea agrotus mortaliter peccauit; contra Sorum disp. 12. quest. 1. art. 11. Cuius sententiæ aduersatur praxis Ecclesiæ: nullus enim Parochus daret hodie iterum viaticum infirmo non ieiuno, cui heri dederat illud non ieiuno, licet diceret, se hac nocte peccasse mortaliter; sed solum datur illi absolutio sacramentalis. Porro si esset obligatio accipiendi iterum viaticum, deberet dari etiam non ieiunis: Ecclesia enim vniuersaliter dispensauit in ieiunio, quoties accipitur viaticum, & non potest commode seruari ieiunium.

47.

Non tantum ad hoc obligantur qui moriuntur ex agitudine naturali.

Præpositus.

Constat secundo, obligationem hanc sumendi Eucharistiam locum habere non solum in morte ex naturali agitudine, sed in iis, qui ob sua delicta iuridice interficendi sunt: imo in iis, qui periculum mortis aliunde habent, vt si periculosum prælium sit cõmittendum, aut periculosa nauigatio subeunda: vt bene notat Vasquez 4. tom. de Penitentia, quest. 90. artic. 3. dub. 2. numer. 15. & Ioann. Præpositus hac quest. 80. artic. 11. numer. 54. & colligitur ex communi doctrina, qua Doctores dicunt, obligare hoc præceptum, quoties probabile mortis periculum occurrit.

48.

Transactio mortis periculo non manet amplius obligatio.

Constat tertio, transactio mortis periculo, in quo aliquis culpabiliter, vel inculpabiliter hoc præceptum non obseruauit, non esse obligationem præcedentem; quia obligatio solum erat pro articulo illo necessitatis; qua cessante, cessat præceptum. An vero pueris, aut amentibus debeat tunc dari, diximus supra disp. 13. sect. 2. & sequentibus; de licentia item accipiendi viaticum absque ieiunio, & an possit pluries id fieri in eadem infirmitate; diximus disp. 15. sect. 3. Restat vnum dubium, an possit, vel debeat dari viaticum illi, qui eadem die celebrauit, vel cõmunicauit ex deuotione; de quo sectione sequenti.

SECTIO III.

Utrum debeat, vel possit dari viaticum illi, qui eadem die ex deuotione communicauerat.

49.

Hic casus frequenter contingit.

Casus hic potest frequenter contingere; & varij fuerunt in praxi Theologorum sensus: potest autem dupliciter id euenire. Primo, si sacerdos, verbi gratia, celebrauit mane, vel lacius cõmunicauit,

cum bene valeret, & postea, vel morbo subito correptus, vel vulnere, aut alio casu percussus in periculo mortis sit eadem die. Secundo, si, cum iam agrotaret, mane non animo sumendi viaticum, sed ex deuotione communicauit, postea vero eadem die, morbo ingrauescente, & morte instante, velit viaticum accipere.

Aliqui ergo sentiunt, in vtroque casu posse iterum dari Eucharistiam: alij addunt, posse & debere. Alij in primo solum casu id concedunt: alij in eodem primo casu dicunt posse, sed non esse obligationem id faciendi. Afferuntur pro hac sententia nonnulli Auctores; sed reuera eam non docent: imo eam videntur negare, quatenus semper addunt limitationem illam, qua significant se loqui de eo, qui *precedenti die*, non de eo, qui eadem die communicauerat. Sic loquitur P. Vasquez, quem pro hac sententia afferunt: ipse tamen numquam hoc concessit, sed num. 14. dixit: *Si quis constitutus in agitudine sentiret mortis periculum, iuste posset Sacramentum non ieiunus accipere, etiam si precedenti die bene valens illud accepisset.* Non dicit, etiam si eadem die, sed *precedenti*. Afferunt etiam pro illa sententia Lud. Lopez 2. parte in *fructibus de Eucharistia*, cap. 76. de vlu Sacramenti, §. *secundo sequitur corollarie*. Sed hic Auctor ibi solum agit contra sententiam Paludani, qui dicebat, per communionem factam aliquibus diebus ante agitudinem excusari infirmum ab obligatione communicandi in articulo mortis. Afferunt item Alfonso de Vega part. 1. cap. 100. casu 24. vbi dicit, quando quis nutu aliquo ostendit deuotionem internam, & ideo datur ei communio, si postea sui compos Eucharistiam petat, debere iterum ei dari. Ceterum hic Auctor non potest intelligi de communione danda iterum eadem die: quia in eo sensu loqueretur etiam contra prædictam sententiam, pro qua citatur. Nemo enim dicit, posse Eucharistiam dari bis pro Viatico eadem die; & tamen in illo casu iam prima vice data fuerat communio pro Viatico homini sensibus destituto: ergo non vult ille Auctor quod intra eandem diem detur iterum Viaticum agrotum iam petenti dari sibi Eucharistiam, sed quod detur die sequenti. Afferunt denique Petrus Ochagavia de *Sacramentis tract. 2. de Eucharistia*, q. 14. Sed ibi solum transcribit verba Patris Vasquez, & docet idem de obligatione sumendi Eucharistiam, postquam incepit periculum: nihil vero dicit de iterum sumenda eadem die, qua fuerat semel sumpta.

Itaque huc vsque ego nullum Auctorem inueni, qui eam sententiam typis mandauerit: solum inuenio, ter vel quater fuisse in diuersis locis ad præsum deductam in totidem casibus. Sed re vera, quod semel, aut iterum in repentinis casibus sit, non æquale auctoritatis eorum, qui accurate de re cogitantes scribunt: facile enim fieri potest, vt in subita illa turbatione non occurrant rationes omnes, & ideo eligatur id, quod tutius & vtilius existimatur animæ agroti.

Contrariam ergo sententiam docent vel in communi, vel etiam in particulari Doctores omnes, qui, dum dicunt, etiam illum, qui paulo ante communicauit, posse postea, adueniente periculo, iterum communicare: addunt exceptionem: nisi eadem die communicasset. Sic loquitur Suar. disp. 69. sect. 3. §. *Regabz*; & addit, *contrarium non solum esse contra omnes Doctores, sed etiam contra Ecclesiæ consuetudinem*. P. Coninch. q. 80. art. 11. dub. 3. n. 100. dicens illud à nemine concedi; P. Fagundez lib. 1. de 3. præcepto, cap. 3. in fine, vbi negat id licere; P. Iacobus Granado in præfati tract. 10. disp. 3. n. 9. dicens,

Zambiano. id nullo modo licere; Citatur etiā Melchior Zābra-
no (quem videre non licuit) *in tract. de casuum oc-*
currentium in articulo mortis circa Sacram. c. 3. dubi.

Layman. 1. Hoc ipsi docuisse videtur Layman *tom. 2. tract. 4.*
de Sacramento Euchar. c. 5. n. 5. dum contra quādam
sententiam, quam impugnatur, infert ut magnum ab-
surdum, quod aliquando agrotus communicaret
bis intra eandem diem, quod concedi non potest.
Præposit. Eodem modo afferri potest P. Ioan. Præpositus *hæc*
q. 80. art. 1. n. 54. ubi sequitur sententiam P. Vasq.
supra adductam, quod agrotus, qui ante agritudi-
nem communicauit, nondum satisfecerit huic præ-
cepto: vnde concludit pro praxi, si vno, vel altero
die ante morbum communicasset, obligari ad ac-
cipiendum postea Viaticum. Eodem modo lo-
quuntur alij omnes, nemine concedente pro eadem
die: à qua communi auctoritate non videtur facile
recedendum.

§3. Et quidem, si sermo sit de illo, qui iam in agritu-
dine positus communicauit ex deuotione illa die,
non video, quo modo possit dari iterum communio
eodem die: impossibile enim est, quod morbus ille,
qui hodie ducit ad mortem hoc mane non esset pe-
riculosus, quantumvis eius periculum non agnosce-
retur: ergo iam accepit hoc sacramentum in pericu-
lo constitutus, ad quod solum obligat præceptum
Diuinum. Possit quidem aliquando euenire, ut pro-
pter errorem, aut excessum aliquem morbus, qui
nondum erat periculosus, fiat repente periculosus;
quia v.g. medicinam noxiam ingerit, vel san-
guinem intempestiue è vena extrahit: regulariter ta-
men morbi lethales non fiunt repente periculosi,
sed die precedenti, & multo ante periculose agro-
tabat infirmus, atque ideo in mortis periculo com-
municauit.

§4. Si vero sermo sit de illo, qui mane bene valebat,
et vultuere percussus, vel subito morbo correptus
vespere moritur, apparentius dici posset, quod pos-
set iterum communicare: quia re vera nondum ac-
cepit Eucharistiam in mortis articulo constitutus.
Ad quod videtur conducere doctrina illa P. Vasq.
relata, quod per communionem ante vulnus, vel
morbum factam nondum satisfactum sit Diuino
præcepto. Si enim nondum est satisfactum, debet
satisfieri, antequam moriatur, & per consequens eam-
dem die. Quare pro hac sententia adducunt aliqui
P. Vasquez: sed immerito; tum quia ipse, ut vidimus;
nunquam consequentiam concessit, sed ex indu-
stria apposuit limitationem illam, *etiam si præceden-*
ti die communicasset; tum etiam, quia consequentia
non est legitima: adhuc enim, concessa tota illa do-
ctrina, negari potest; quia præceptum Viatici ac-
cipiendi non obligat ad accipiendum illud, quando
accipi non potest: tunc autem non potest accipi eam-
dem die, propter Ecclesiæ prohibitionem, quia pro-
hibetur, ne quis pluries eadem die communique-
tur. Quare sicut non obligat ad sumendum illud, quan-
do desunt vestes sacræ requisitæ ex præcepto Eccle-
siæ ad consecrandum, quia obstat Ecclesiæ prohibi-
tio: sic nec poterit accipi, quando obstat eiusdem
Ecclesiæ prohibitio communicandi pluries intra
eandem diem.

§5. Vnde etiam in eo secundo casu hæc pars videtur
in hoc rerum statu vera, dum legitima consuetudo
contraria contrarium non introduxerit: quia omnes
Doctores, qui huius dubij meminerunt, id suppo-
nunt tanquam certum, & indubitatum; ceteri autem
licet bis communicare eadem die docent, dum dicunt, nunquam
licere bis communicare eadem die extra Missam, nisi
quando propter reuerentiam sacramenti necesse est,
quod ab aliquo consumatur; quæ exceptio vnica

P. Ioan. de Lugo, de Sacramento.

ab omnibus assignata firmat regulam vniuersalem in
contrariū. Quod enim aliqui respondent, omis-
sum fuisse à Theologis hunc casum, quia rarissimus est,
non potest satisfacere: multo enim rarior est casus
ille irreuerentiæ, propter quam necesse sit à laico se-
cunda communione sumi Eucharistiam, quem casum
nemo nostrum fortasse vidit euenire, cum tamen ne-
cessitatem sumendi Eucharistiam iterum propter
mortis periculum sæpius intra paucos annos in no-
stris domibus euenisse sciamus; & credibile est, quod
frequenter contingat in tanta sacerdotum multitu-
dine, qui quotidie celebrant, & eadem die, vel vul-
nere, vel collisione, vel subito morbo correpti in
mortis periculum incidunt quibus cum non detur
eadem die viaticum, meritò dixit Suarez, id contra
Ecclesiæ consuetudinem, & praxim esse.

Vnde secundo argui potest, quia si intra eandem
diem deberet, aut posset iterum dari communio, de-
beret, aut posset dari intra eandem horam, aut semi-
horam, si aliquis statim post communionem vulne-
re, vel morbo oppressus inciperet mori: ratio enim
eadem est, scilicet obligatio: vel facultas accipiendi
communione cum intentione accipiendi Viati-
cum. Consequens autem nec in praxi vnquā visum
est; nec fieri posset absque scandalo; si aliquis agro-
tus ex deuotione communicaret, & statim reuoca-
retur Parochus, dum ad Ecclesiam rediret, ut iterum
eidem agroti iam morienti communionem daret,
quia vel prius periculose non agrotabat, vel non ac-
ceperat communionem cum intentione accipiendi
viaticum; ergo signum est, quod iuxta sensum fide-
lium in eo casu nec sit obligatio id faciendi, nec
possit licite fieri.

Ratio autem à priori ex dictis sectione præce-
denti facile colligitur, quia scilicet per comunio-
nem factam paulo ante mortem, etiam sine pericu-
lo aut mortis cogitatione, satisfactum est re ipsa præ-
cepto comunicandi in fine vitæ; sicut de facto satis-
facit, qui bene valens, sciens, se cras occidendū, ho-
die communicat, & satisfaceret, si id solum ex reue-
latione sciret; cum ergo periculum non augeatur ex
eo, quod homo sciat, instare mortē (nam periculum
re ipsa iam est, licet ignoretur) fatendum est, illum
etiam, qui instabat mors eadem die, re ipsa comuni-
casse in mortis periculo, licet id ignoraret, atque
adeo satisfecisse præcepto Diuino. Meritò ergo Ec-
clesia non dispensauit in prohibitione comunican-
di bis eadem die, cum nulla esset necessitas secun-
dæ comunione. Vnde obiter soluitur præcipuum
fundamentum contrariæ sententiæ, quod desumi-
tur ex obligatione præcepti Diuini de viatico su-
mendo, quæ debet præferri præcepto humano pro-
hibenti bis communicare eadem die. Responderetur
enim facile, in illo casu satisfactum esse iam Diui-
no præcepto per primā communionem, ut diximus.
Adde etiam si non fuisset satisfactum, non obligaret
Diuinum præceptum ad sumendum iterum eadem
die, stante prohibitione cōtraria Ecclesiæ, sicut non
obligat ad celebrandum sine vestibus sacris propter
Ecclesiæ prohibitionem: vnde Vasquez, & alij, qui
dicunt, nondum fuisse satisfactum præcepto Diui-
no, non concedunt tamen, quod debeat, aut possit
accipi communio iterum eadem die, sed sequenti.

Arguunt secundo præceptū ieiunij naturalis ante
comunione non obligat, quando necesse est accipi
viaticū; ergo nec præceptum non comunicandi bis
eadem die; præsertim cum præceptū ieiunij natura-
lis habeatur clare ex lege Ecclesiastica, præceptum
vero non comunicandi bis habeatur solum ex con-
suetudine; lex enim Ecclesiastica solum loquitur de
non celebrando bis eadem die, ut constat ex c. Con-

Q9

suluisi,

§6.
Probatum hoc
vltimus, quia
si eadē die,
ergo eadem
hora, &c.

§7.
Ratio ex di-
ctis sect. pri-
ori facile col-
ligitur.

Solutur præ-
ceptum con-
traria senten-
tia funda-
mentum.

§8.
Obiciunt so-
cundo.

Respondetur. *fuluisti, & cap. Te referente, de celebratione Missarū.* Respondetur retorquendo argumentum: imo enim ut posset Viaticum accipi à non ieiuno, necessaria fuit expressa licentia eiusdem Ecclesiæ, quæ in eo casu noluit obligare ad ieiunium, quæ licentia cum non sit ab Ecclesiâ data ad duplicem cõmunionem, nec Doctores meminerint talis exceptionis; non est, cur fiat à nobis ea exceptio, sicut nec fit ad celebrandum tunc absque veste sacra, quia Ecclesiâ non excepit hunc casum in præcepto celebrandi cum vestibus sacris.

59. *Tertio arguunt.* Tertio arguunt, quia sacerdos potest bis celebrare eadem die, si ieiunus sit, ad dandum viaticum moribundo; ergo & ipse infirmus, cuius causa agitur, poterit ad accipiendum viaticum secundo communicare.

Respondetur. Respondetur negando consequentiam, primo quia decreta citata concedunt sacerdoti illam licentiam, dum concedunt, quod possit sacerdos in necessitate pluries celebrare: nec argui potest à sacerdote ad laicos; nam in die Natalis, & in aliis casibus potest sacerdos pluries celebrare, in quibus tamen laicis nunquam cõcessa est duplex cõmunionis. Secundo, quia si sacerdos in eo casu non celebrat secundo, infirmus morietur absque viatico: hoc autem non sequitur, si ipse infirmus non secundo communicet; quia per primam cõmunionem, ut vidimus, satisfactum fuit obligationi accipiendi viaticum.

60. *Obiiciunt ultimum.* Ultimo obiiciunt, hanc sententiam esse nimis rigidam. Respondeo, magis rigidam esse contrariam, cum obliget sub peccato mortali ad accipiendam iterum cõmunionem eadem die, & eadem hora, quæ idem infirmus communicauerat. Nam quod aliqui mediam viam sequentes dicunt, posse quidem, sed non debere ex obligatione accipi secundam cõmunionem; non videtur id satis consequenter dici. Si enim præceptum viatici sumendi non obligat, non apparet, unde habeatur illa licentia pluries communicandi contra prohibitionem vniuersalem, cum neque ex consuetudine, aut ex lege aliqua probari possit. Post hæc scripta inueniuntur P. Gasparem Hurtado in tr. de sacram. disp. 10. de Euchar. diff. 2. docentem, eum, qui bene valens communicauit mane, debere eadem die mortis periculo aduenienti, iterum communicare: quod dicit fecisse P. Claudium Aquauuiam Generalem Societatis, quæ celebrato mane Sacro, eadem die accepit viaticum; & alios duos Patres Matriti. Ego de illis aliis nescio quid fecerint: de P. Claudio, scio certò, illum non celebrasse illa die, sed per multos dies periculose egrotasse, & iuxta vsum Societatis communicasse illo mane: quare hoc exemplum est contra illum Auctorem, qui negat, posse accipere viaticum qui eadem die in periculo iam constitutus communicauerat: nec adduci debent, ut dixi, in exemplum eas, quæ ab assistentibus in illa perturbatione semel aut iterum facta sunt, quando temporis angustia non permittit rationes, & Auctores accurate examinare.

SECTIO IV.

De præcepto Ecclesiastico Cõmunionis Paschalis, & annuæ.

61. *Fabianus Papa.* *Innoc. III.* *Præceptum Fabiani est Innoc. III.* *P*receptum Fabiani Papæ, quod olim obligabat ad ter in anno communicandum, iam nunc obligat ad semel, saltem in Paschate; quod decretum fuit ab Innocentio III. in Conc. Lateran. relato in c. *Omnia viri, que sexus, de pœnitent. & remiss.* verba decreti hæc sunt: *Omnia viri, que sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenierint, semel saltem in anno cõfiteatur, suscipiens reuerenter ad minus in Pascha Eucharistiæ sacramentum, nisi forte de proprii sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad sem-*

pus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinentiam, alioquin & vivens ab Ecclesiâ ingressu arceatur, & moriens Ecclesiastica careat sepultura. Quod præceptum quia commune est pro utroque Sacramento, solet magis expressè profecto in materia de Pœnitentia explicari. Aliqua tamen Eucharistiæ propria breviter attingemus.

Primo itaque nomine *Paschalis* non intelligitur solus dies Resurrectionis, sed quindecim dies à Dominica Palmarum, usque ad Dominicam in Albis inclusivè; iuxta communem vsum, & declarationem Eugenij IV. Imò in aliquibus locis extenditur tempus ad totam Quadragesimam, ita ut qualibet eius die satisfieri possit præcepto.

Secundo dubitatur, an præceptum hoc sit affirmativum Paschatis, ita, ut qui tunc non communicavit, non obligetur amplius ad communicandum illo superius anno. Prima sententia docet, non obligari amplius pro illo anno; sicut qui hodie non recitavit, vel non audiuit Missam in festo, non tenetur ad recitandum, quod omisit, vel audiendum Missam die sequenti, quia sunt obligationes annexæ tali diei. Ita Antoninus, Sylvesterus, Tabiena, Medina, Soto, Victoria, quos affert Suarez. *disp. 70. sect. 2.* Item Ledesma, Joannes de la Cruz, Toletus, Valentia, Emanuel Sæ, quos affert & sequitur Anton. Diana. *2. tom. ar. 4. de sacram. resolut. 41.*

Secunda sententia distinguit inter eum, qui omisit cõmunionem Paschalem ex legitima causa, scilicet siue cum consilio, siue absque consilio Confessarii, & eum qui culpabiliter omisit; illum dicit obligari ad communicandum postea, hunc non obligari. Ratio autem est, quia præceptum ipsum ita impositum fuit, ut differri posset cõmunionis ex rationabili causa cum consilio Confessarii; idem autem videtur esse, quando ex consilio præsumpto Confessarii deferretur: ergo tunc nondum præterit tempus præscriptum ab ipsa lege; sicut præterit, quando absque rationabili causa fuit omissa cõmunionis. Ita Armilla, & alij apud Suarez.

Tertia sententia dicit, semper manere obligationem continuam communicandi, quamprimum moraliter possit, post Pascha: quia terminus ille non aliter signatur, ut in illo solo debeat fieri, sed ut intra illum non debeat differri opus præscriptum. Nam in hac lege sunt duo præcepta alterum communicandi semel saltem in anno, alterum communicandi in Paschate; quando ergo hoc secundum præceptum impleri non potest, debet observari primum, cui opponitur illa ulterior dilatio cõmunionis. Ita Suarez. *dicta disp. 70. sect. 2.* Vasquez. *tom. 4. de Pœnitent. c. 90. art. 3. dub. 2. n. 13.* Coninck. *dub. 4.* Layman. *tr. 4. c. 5. n. 8.* Nugnus, Pitigianus, Fagundes, Azor, Sylvestrius, Graffius, quos refert Diana. *ill. resolut. 41.*

Ego partim convenio cum hac tertia sententia, partim dissentio. Placet itaque, quod, elapso termino Paschatis, non extinguatur obligatio præcepti, sed adhuc duret: quia reuera hoc præceptum non est, sicut præceptum ieiunandi, vel audiendi Missam tali die, sed continet virtualiter duo præcepta, ut dictum est; alterum cõmunionis saltem in anno, alterum communicandi in Paschate: hoc secundum illigatur tali termino, quia respicit venerationem illius festivitatis, alterum adhuc perseverat. Colligitur autem hoc in primis ex verbis legis, *semel saltem in anno cõfiteatur, suscipiens ad minus in Pascha Eucharistiæ sacramentum*: nam illa verba, *saltem*, & *ad minus*, satis indicant, simul prohiberi minorem frequentiam cõmunionis, & præcipi ad minus annuam. Quem esse illorum verborum sensum, explicuit magis Concilium Tridentinum. *sess. 13.*